

Oslobađajuće presude nakon ponovljenih suđenja: Policija ne traži novog krivca, a odvjetnici kažu 'to je dokaz da nemamo prijeki sud'!

AUTOR: MARIO MATANA | OBJAVLJENO: 27. STUDENOGA 2025. | ČITANJE ČLANKA: OKO 13 MIN

FOTO: DALMACIJA DANAS

Daleko od toga da je hrvatsko pravosuđe najgore u usporedbi s ostalim sličnim institucijama onih stotinjak i nešto sitno demokratskih svjetskih država. Ima i izvan Lijepe naše svega, uvjerali smo se i sami, a ono što nismo vidjeli svojim očima, udanašnje vrijeme prenose brojni mainstream i nezavisni mediji. No, često je naše sudstvo, s pravom, na meti kritika vlastitih državljana i stranih 'promatrača', a mahom je nezadovoljstvo usmjereno na dugotrajnost raznih postupaka. Posebno je interesantan broj (ponovljenih) suđenja u onim najtežim kaznenim slučajevima, zbog čega smo

krenuli u istraživanje zbog čega se, posebno u splitskoj 'Palači pravde', znaju neki poznati slučajevi, posebno šokantni i podložni visokim zatvorskim sankcijama, odigravati godinama pa i desetljećima... Posebno je loše, gotovo tragično, moramo to reći odmah u uvodu, što policija i tužiteljstvo u slučajevima kada se suđenje okonča pravomoćnom oslobađajućom (!) presudom niti ne pomišljaju na neko daljnje istraživanje tog slučaja, traženje novih sumnjivaca, novih dokaza! Ne, za njih je spis gotov i arhiviran! Takav smo službeni odgovor dobili iz MUP-a RH – '...postupak je završen te policija nema daljnjih aktivnosti...', dok je splitska policija, neočekivano reklo bi se, ostavila prostor daljnjoj kriminalističkoj obradi (i) takvih predmeta.

Na splitskom Županijskom sudu posljednjih godina traju postupci, suđenja za ozbiljne, teške zločine. I u jednom značajnom broju slučajeva, suđenja se ponavljaju. Prvostupanjske presude 'padaju' na višim sudovima, a optuženici i svi uključeni po dva, ponekad čak i tri puta prolaze kroz postupak, a za pravomoćno okončanje čekaju i više od desetljeća! U ovoj seriji tekstova riječ je upravo o predmetima koji su zaokupljali pažnju javnosti. Pokušat ćemo, nakon što vas podsjetimo na ključne trenutke u tim suđenjima, u razgovorima sa što više uključenih, direktno ili posredno, doći do odgovora zašto se suđenja toliko traju što nije u interesu niti optuženicima niti pravosuđu, te što se dalje događa u slučajevima kada optuženi budu pravomoćno oslobođeni...

Dodatno je interesantno kako u Europi ili Americi, kada se otkrije greška u sustavu, greška u postupku (nemojmo se zavaravati, nije rijetkost da u tim razvijenim demokracijama nevino optuženi i osuđeni čame iza rešetaka godinama, desetljećima), da odjednom taj slučaj bez obzira na starost postaje prioritet istražitelja. Slično je i dok je još 'frišak', a neriješen, doista se rijetko odustaje od 'kopanja' po slučaju pogotovo ako je medijski eksponiran i/ili je riječ o ubojstvima, seksualnim deliktima ili posebno odvratnim nasilničkim nedjelima.

Služba za odnose s javnošću MUP-a dosta nam je jezgrovito odgovorila na naša pitanja, no čini nam se da nisu najbolje razumjeli ono ključno. Jer, praktički isti upit išao je i na druge adrese. Dakle, '...upit koji se odnosi na donesenu pravomoćnu oslobađajuću presudu, postupak je završen te policija nema daljnjih aktivnosti. Navedeno je propisano čl. 12. Zakona o kaznenom postupku. Izvanredni pravni lijekovi mogu omogućiti ponovno preispitivanje pravomoćne presude samo u vrlo ograničenim slučajevima. Što se tiče odbijajuće presude, isto je navedeno u članku 452. istog Zakona te je daljnje postupanje policije moguće samo u slučaju da je razlog takve presude otklonjiv.'

A članak 12. spomenutog Zakona kaže kako 'nitko ne može biti ponovno kazneno progonjen za djelo za koje je već bio suđen i za koje je donesena pravomoćna sudska presuda'. Što je potpuno

jasno, dragi MUP-ovci, no smisao pitanja je bio hoćete li istraživati neke druge osobe ili sumnjivce, ako je prvotno optuženi – oslobođen? A možda i tog već oslobođenog optuženika, postoje drugi pravni instituti ako se pronađu neki potpuno novi, krucijalni dokazi. Očigledno ne, jer smatraju u MUP-u da je posao iz prve valjano obavljen pa nema potrebe za ponovnim otvaranjem predmeta koji je uostalom u policijskim statistikama već označen kao 'riješeno'. To što nemamo pravomoćno osuđenog, manje je bitno.

Dodajmo da su nam iz MUP-a kazali kako na nacionalnoj razini nema Odjela za hladne slučajeve koji je svojedobno bio ustrojen u Ravnateljstvu policije, ne postoji od 2018. godine, a 'predmeti koji su bili u nadležnosti Odjela raspoređeni su ostalim ustrojstvenim jedinicama Uprave kriminalističke policije'.

Začudo, PU splitsko-dalmatinska i njihova Služba za izvještajnu analitiku i odnose s javnošću je nastupila opreznije, odnosno jasniji su im bili problemi koji nastupaju kada optuženog sud oslobodi zbog manjka dokaza! Nekoliko je takvih slučajeva bilo u Splitu, naveli smo ih u ovom serijalu. I u neformalnim razgovorima (rijetko će netko iz ovih formalističkih, rigidnih institucija izaći u javnost imenom i prezimenom) oko splitskog 'trga pravde', lokacije na kojoj se nalazi sud i sjedište PU, teško odustaju zastupnici optužbe od svojih stavova kako su upravo prijavljeni i optuženi pojedinci krivi za ta zlodjela, unatoč oslobađajućim presudama!

'Za donošenje daljnjih odluka ključan je razlog zbog kojih je donesena oslobađajuća odluka radi čega ne možemo pružiti općenite odgovore.', kažu iz splitske policije, koji također nemaju ustrojen poseban odjel za neriješene slučajeve, uz napomenu:

'Kada govorimo o teškim kaznenim djelima protiv života i tijela, kriminalističko istraživanje traje sve dok počinitelj ne bude pronađen. U svakom takvom slučaju uvijek se provodi istraživanje, provjeravaju nove informacije, odnosno poduzimaju mjere i radnje kako bi se otkrio počinitelj.'

Doista, u tim istina neformalnim razgovorima s istražiteljima svjedočili smo takvim iskustvima: iako je neki slučaj možda formalno zaključen, inspektori uvijek imaju otvorene oči i uši, često su neke glasine s ulice ili kafića dovele do otkrića zločinaca, stvarnih počinitelja!

Što nas dovodi i do suda. Odgovore na pitanja o dugotrajnosti postupaka, o čestim ponavljanjima suđenja i (predugom) boravku u (istražnom) zatvoru odnosno pritvoru okrivljenika, nismo dobili niti

od Županijskog državnog odvjetništva niti od Ministarstva pravosuđa i uprave. Očekivano do grla zakopčan odgovor stigao nam je sa splitskog suda:

‘Županijski sud nije ovlašten komentirati predmete koji su u tijeku niti odluke viših sudova u pojedinim predmetima. Razloge za donošenje odluke ti sudovi su obrazložili u svojim odlukama, koje su javno objavljene i dostupne na mrežnim stranicama sudova.’

Zanimalo nas je i kako stoje stvari posljednjih nekoliko godina od kada je ukinuta mogućnost višestrukog suđenja pred istim sudom, nakon što se opetovano ukida presuda na višem sudu. Nakon prvog suđenja i presude na koju se stranke žale, može se predmet vratiti na ponovno suđenje Županijskom sudu u Splitu, no ako se druga presuda ponovno ukine, tada se suđenje odvija pred Visokim kaznenim sudom!

‘Nismo ovlašteni komentirati niti zakonska rješenja u pogledu zabrane dvostrukog ukidanja presuda u kaznenim postupcima, a također ni navode o načinu korištenja procesnih ovlaštenja od strane okrivljenika i branitelja.’ – kratko su nam kazali na splitskom Županijskom sudu i na pitanje o potencijalnoj zloupotrebi kaznenog postupka, namjernom odugovlačenju suđenja...

Ima li Županijski sud u Splitu dovoljno sudaca, je li problem u njihovoj preopterećenosti, pitanje je koje je također ostalo bez odgovora.

Okolo ovih pitanja i problema također se moglo čuti dosta neformalnih komentara. Kažu naši sugovornici kako ‘uzrok’ za brojna ponovljena suđenja može doista biti raznolik. Najčešće se ipak međutim potencira, pogotovo među sucima i odvjetnicima, zakonska procedura koja je na snazi već gotovo 15-ak godina i po kojoj istragu vodi – Državno odvjetništvo.

Nekad je istragu vodio sudac istrage kao nezavisno tijelo te su takve istrage, u kojima su pravo glasa itekako imali i branitelji, uglavnom bile temeljito provedene pa je kasnije na glavnoj raspravi sucima bilo puno jednostavnije donositi presude. Koje su onda prolazile test višeg suda. Od 2008. za Uskokove predmete tužiteljstvo vodi istragu, a koju godinu kasnije i za ostale slučajeve. ‘Ne može stranka u postupku, a Županijsko državno odvjetništvo je upravo to, voditi istražni postupak?!’ – žale nam se odvjetnici, koji tvrde kako tužiteljstvo često ‘igra prljavo’, ne informira ih o svim radnjama u toj fazi postupka, a znaju i svjedocima indirektno prijetiti ‘kaznenim progonom zbog lažnog svjedočenja’...

Čak i činjenicu da je od 2022. godine ukinuta mogućnost trećeg suđenja u istom predmetu pred istim sudom, ne vide svi jednako. Dok je nekima ta zakonska novina odlična, jer smatraju da će viši sud nakon dva ponovljena postupka konačno donijeti ispravnu odluku te se tako sprječava upravo ono što se događa u Splitu, ponavljanja suđenja unedogled, drugi pravni eksperti (među kojima i aktivni suci) upozoravaju na mogućnost svojevrsnog opuštanja sudskih vijeća... Kao, u drugom i finalnom suđenju mogu raspravni suci zauzeti stav (onako intimno, neće ga naravno javno izgovarati) 'sad mi više predmet ne mogu vratiti, neka sami presuđuju', što može dovesti do određene nonšalancije u vođenju rasprave i samom obrazloženju presude.

Neke od ovih stvari komentirao nam je poznati odvjetnik koji je često pred splitskim, ali i zagrebačkim sudom. 'Vrlo često je splitski sud uporan u neakvim svojim odlukama u nekim predmetima za koji je jasno da su pogrešne. I onda ih viši sud uporno vraća natrag!'

Smatra kako je 'loše i tužno, kad dođe do oslobađajuće presude, da se ponovno ne istražuju od strane policije ti slučajevi'.

-Jasno je onda da počinitelj nije otkriven, a važno je za svako kazneno djelo da, osim na žalost žrtve, ima i ime krivca. Ali u principu nije neuobičajeno da se predmeti često ukidaju i vraćaju u ponovljeni postupak. U Hrvatskoj s iznimkom zagrebačkog suda, manje-više svi ostali županijski sudovi ipak imaju donekle nižu kvalitetu kadra i vrlo često griješe. Čak je i Visoki kazneni sud prilično popustljiviji prema drugim sudovima nego prema zagrebačkom! – dojmama je naš iskusni sugovornik.

Jedan od rijetkih koji se nije libio izaći s komentarima javno je također ugledni splitski odvjetnik Toni Vukičević.

-Po mojim iskustvima, stanje nije dramatično. Uglavnom presude prolaze iz prve ili druge, često bude u pitanju pogrešno činjenično utvrđenje s konkretnom uputom što treba napraviti i kako ispraviti pogreške u novom postupku. Istina je međutim da je kod oslobađajućih presuda često 'problem' u istrazi koju vodi ŽDO. Često se ide i s manjkavim dokazima u optuženje, a onda i u sudski postupak pa ne čudi da tako završavaju... – komentira odvjetnik Vukičević, uz jednu posebno zanimljivu opasku.

-To je čak na neki način i pohvalno za sud i pravosuđe! Jer ponavljanja postupaka znače da ne radimo s prijekim sudom, ako dokazi nemaju taj kvalitet onda se donosi oslobađajuća presuda.

Ako nema dovoljno dokaza, tužiteljstvo može vratiti slučaj policiji na terenu. Uostalom, procjenu dokaza radi tužiteljstvo, a nisam sklon onoj konstrukciji 'zatvoreni krug indicija'... Što, koliko tih indicija se računa kao jedan dokaz? – zaključuje odvjetnik Toni Vukičević.

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.